

Platforma zkušenostně reflektivního učení

Markéta Sedláková, KSocPed

Zkušenost

- je ústředním pojmem **učení**
- v **reflexi** je důležité propojování minulých **zkušeností** a nově nabytých, vytváří se síť zkušeností (Boud)
- pro **učení** jsou důležité emoce
- Pragmatismus: staví do popředí lidské jednání, praxi – myšlenky se ověřují tím, že jsou prospěšné (praktický užitek a úspěch)
- poznávání má smysl pouze ve vztahu k jednání (nežijeme, abychom poznávali, ale poznáváme, abychom žili).
- úspěšné poznání = utváření zvyků = ekonomizace jednání
- zvyk = problém v měnícím se prostředí – **význam reflexe!**

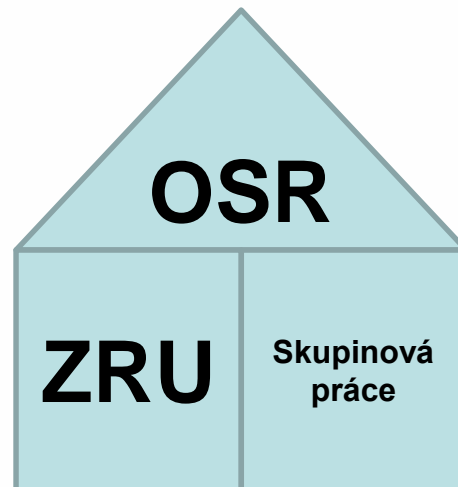
ZRU

- Role lidské **zkušenosti** a jejího významu v procesu **učení**.
- = proces učení v němž se lidé individuálně či s ostatními prostřednictvím cíleného promýšlení (**reflexe**) snaží objevit NOVÉ ZDROJE a MOŽNOSTI, které jim **zkušenost** nabízí - přiřazení OSOBNÍCH VÝZNAMŮ
- Pro zážitkovou pedagogiku nejsou důležité zážitky, ale to, co si z nich lidé prostřednictvím jejich **reflexe** a získané **zkušenosti** odnesou, co se z nich naučí!
- **Zkušenostní učení** spojuje Moon (2009) s „**externím zážitkem**“, který je hmatatelný ve vnějším světě (situace, hra apod.), zatímco reflektivní učení je dle autorky výhradně „**zážitkem interním**“, jenž se váže na vnitřní procesy vědomí.
- **Reflexe zkušenosti** je základním předpokladem růstu – kapitál pro inteligentní jednání v budoucnu

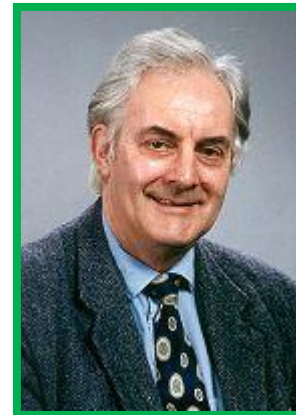
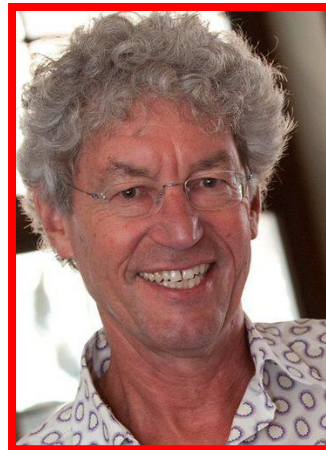
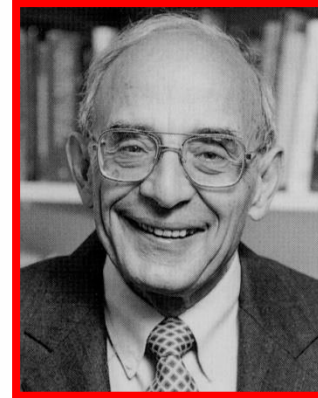
Osobnostně Sociální Rozvoj

- sebezkušenostní psychoterapeutické výcviky
- primární prevence sociálně patologických jevů
- osobnostní a sociální výchova jako součást RVP

Když nikdo, tak oni...

- D. Schön
- Mezirow
- Boud
- Jarvise
- Korthagen
- Moon

Guláš z pojmů

- Reflexe (reflektivní proces)
- Zpětná vazba
  - 1) *Úkol nebyl splněný a to je nezodpovědné.*
  - 2) *Úkol nebyl splněný do stanoveného termínu a já jsem z toho nervózní. Potřebuji vědět, co se děje, abych tomu lépe rozuměl a mohl být klidný.*
- I message („Já-výrok“)

John Dewey (1859 – 1952)

- Ne pasivní poznávání světa – ale aktivní zasahování
- Základní metodou k získávání poznatků je praktická činnost a experimentování žáka
- Klíčové v poznávání je myšlení – umožňuje hledat východiska z nových situací
- Reflexe je „ohlédnutí se zpět přes to, co se stalo, tak aby byla extrahována síť významů, která je základním kapitálem inteligentního jednání pro další zkušenosti“ (Dewey, 1938, s. 10)

Jennifer Moon

- **vlastní učení a způsob jeho reprezentace**
- **externí zkušenost** – pozorovatelné lidskými smysly
- **interní zkušenost = kognitivní struktura**
  - Učení je zkušenost, během něhož se externí zkušenost osvojuje (chápe) a interní zkušenost se využívá v procesu přizpůsobování původních myšlenek novým myšlenkám, asociacím.

Harry se posadil a upnul oči na kamennou mísu. Látka v ní opět nabyla svoji původní, stříbřitě bílou podobu a pod jeho pohledem vířila a vlnila se.

"Co je to?" zeptal se Harry rozechvělým hlasem.

"Tohle? Říká se tomu Myslánka," řekl Brumbál. "Občas zjišťuji - a určitě ten pocit znáš také - že mám hlavu k prasknutí naplněnou myšlenkami a vzpomínkami."

"Aha," hlesl Harry, neboť popravdě řečeno nemohl tvrdit, že by takový pocit někdy měl.

"V takových chvílích," vysvětloval Brumbál a ukázal mu na kamennou mísu, "používám Myslánku. Prostě si odsaješ z hlavy přebytečné myšlenky, vyliješ je do mísy a můžeš si je v klidu prohlédnout. Navíc je v téhle podobě snazší postřehnout, co mají společného a jak souvisejí, rozumíš."

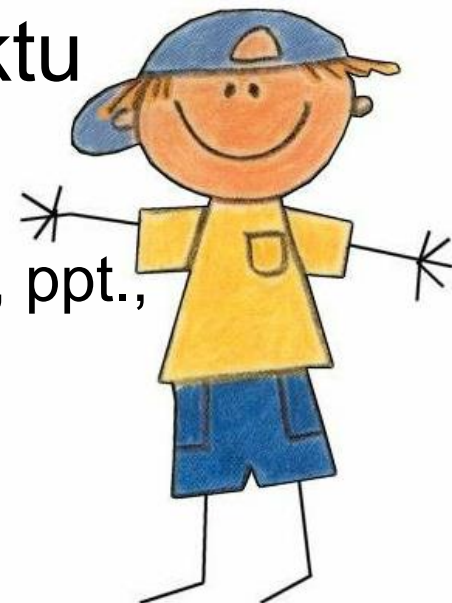
Modifikace kognitivní struktury

- předchozí znalost se **nemění** (neučí se nové, ale některé myšlenky se mohou potvrdit)
- přidávají se **nové** myšlenky (nový poznatek)
- kognitivní struktura se **mění** – nové znalosti jsou v konfliktu s předchozí interní zkušeností
- ext. zk. se pak stává součástí zk. in.
- další květina – nese si zkušenost s sebou

Proč je reflexe při učení důležitá?

- uspořádává původně neuspořádané
- podpora smysluplnosti učení
- „kognitivní úklid“ – procházení interní zk. aniž bychom přidávali novou zk. externí
- odpovědnost na učícím se subjektu
- posílení reflexe v edukaci – reflektivní deník, ppt., psaná a mluvená forma

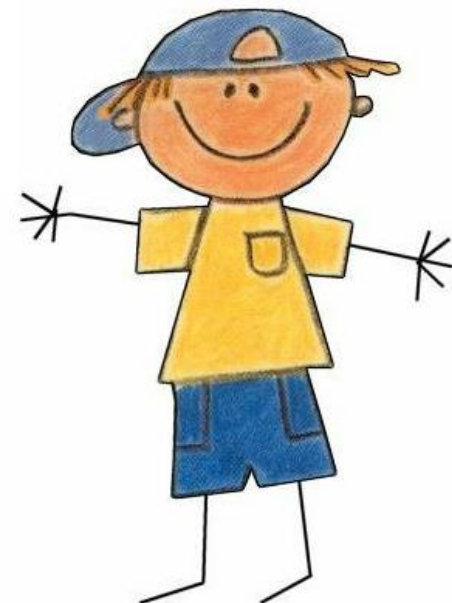
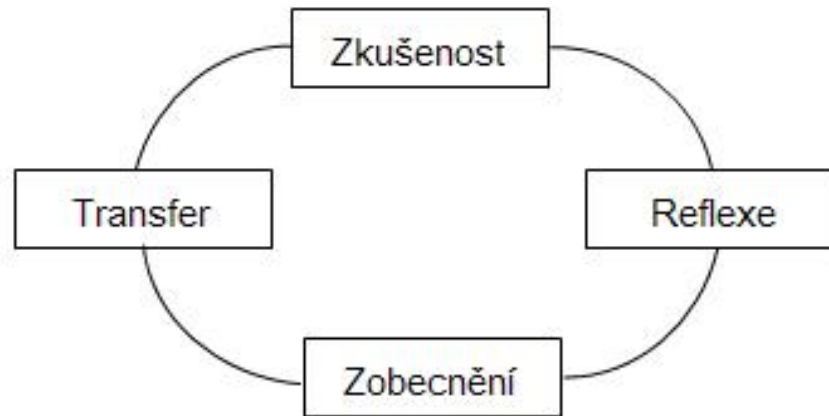

Kurt Lewin

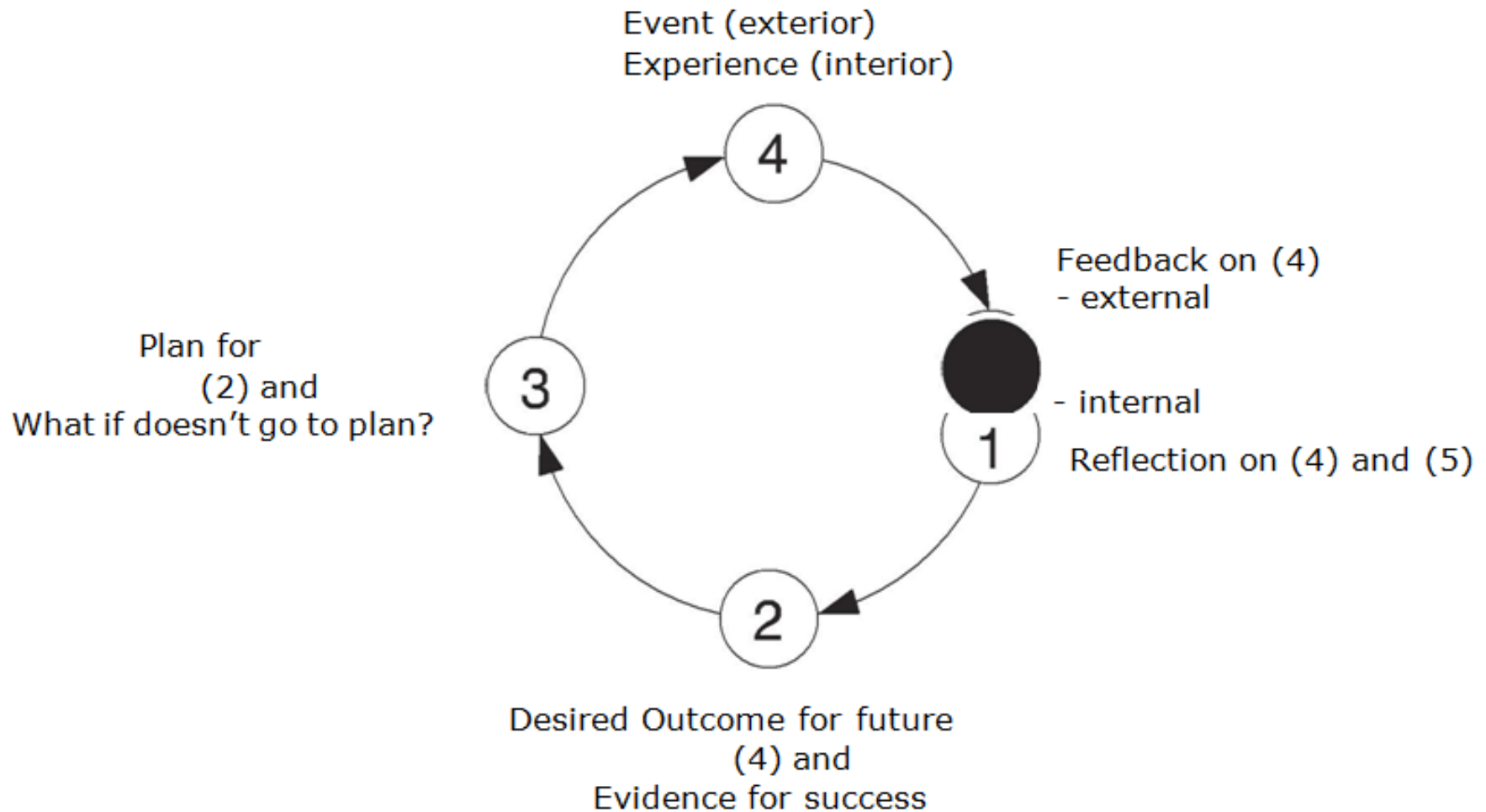
- 20. léta 20. století
- skupinová práce, akční výzkum
- učení od druhých skrze interakce sociálních sítí
- teorie pole
- jeho model přepracoval D. Kolb

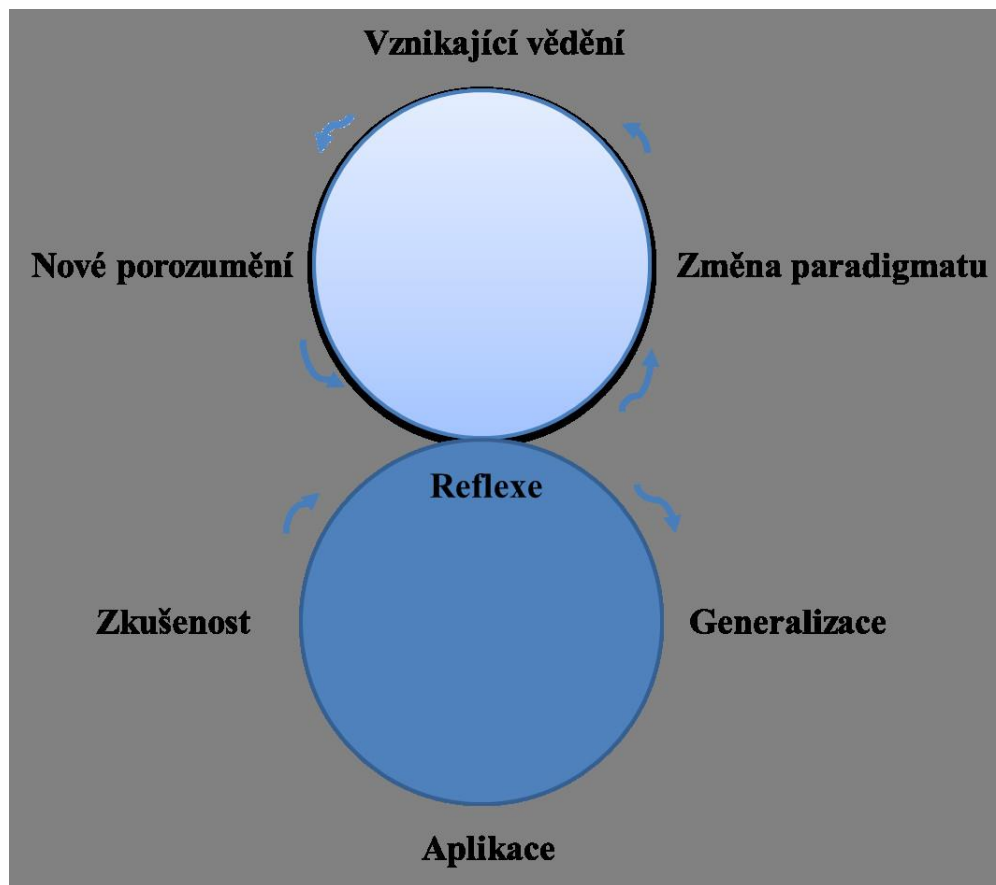

„kolbáč“

Lawley & Tompkins model of **Effective Reflective Practice**

Jack Mezirow

- potřeba reflektovat naše předpoklady (jsme lapeni ve své vlastní minulosti)
- tvůrcem transformační teorie učení ve vzdělávání dospělých
- formativní X transformativní
- „*Proces efektivní změny v referenčním rámci*“

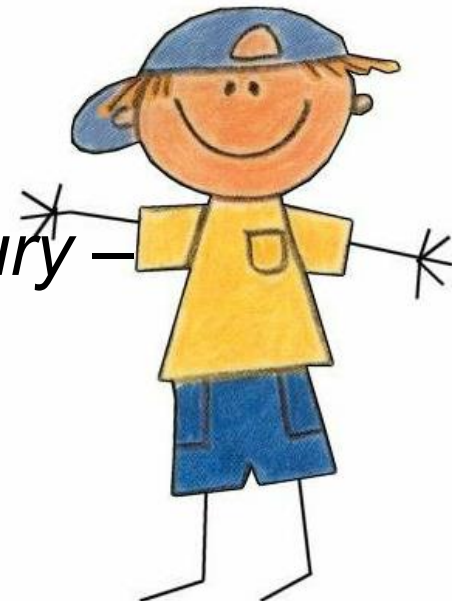
Teorie sociokognitivního konfliktu

- zákl.pojmem: **prekoncept**
- sociokognitivní konflikt je rozpor k němuž dochází v interakci (střet lidí s různými prekoncepty)
- není to souboj – nutnost ped. uchopení
- měl by být transformován k vzájemnému obohacení
- prostor pro řešení konfliktu (diskuze)
- mohu se obohatit o prekoncepty druhých

Sociální pedagogika

- Reaguje na nově vzniklé problémy ve společnosti
- Kultura všedního dne
- Škola musí reagovat na aktuální sociálně- kulturní problémy, na rozmanitost stylů- hledání odpovědí v soc. kontextu
- *sociální pozice a vzorce chování – socializace – jednání jednotlivců – interakce – reprodukce a změny struktury – sociální struktura*

Diverzita ve školním prostředí

- Co způsobuje rozdíly?
- sociokulturní kontext (kultura, jazyk, náboženství)
- socioekonomické zázemí
- intelektové/sociální předpoklady
- nutnost změny edukačního rámce (koncept tzv. vstřícné školy)

Co s tím?

- výukové strategie
- projektové vyučování, zážitková pedagogika, ZRU
- změna paradigmatu (didaktický konstruktivismus)
- učitelé **i žáci** přejímají kontrolu nad probíhajícími procesy učení

Postmoderní pedagogika

- *Schoenebeck, Freire, Neill, Skálková*
- reakce na moderní pedagogiku vycházející z industriálně koncipovaného modelu společnosti
- odmítá encyklopedismus
- zaměření na oblast: *sociální, kulturní, ekologickou*
- důraz na afektivní kurikulum (hodnoty, postoje),
- sebeodpovědnost
- kritické myšlení, rovnoprávný dialog
- odstranění soc. nespravedlnosti, elitářství

Osobnostní a sociální výchova

- průřezové téma RVP
- napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů
- pomáhá k utváření pozitivního postoje k sobě samému
- okruhy: sebepoznání, sebepojetí, seberegulace, mezilidské vztahy
- hybatel společenských proměn

Sociální kompetence

- mistrovství člověka adekvátně a efektivně jednat s lidmi, řešit problémy...
- složitou strukturou dovedností, návyků, rysů, potřeb, postojů a osobnostních předpokladů, jejímž jádrem je sebereflexe (dovednost vyhodnocovat účinky svého jednání na druhé lidi)

Sebereflexe pedagoga

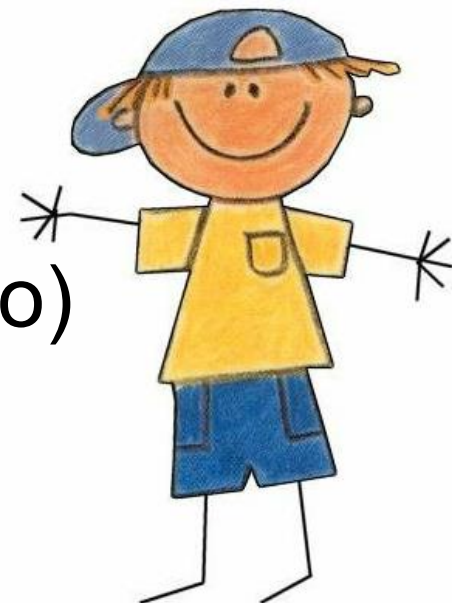
- náhled z vnějšku na vlastní konstrukci reality
- schopnost vidět každodenní samozřejmost jako nesamozřejmost pro druhé
- kritický náhled na normální a logické
- práce s osobními soudy nad „cizími“
- jak informují média o jiných skupinách?

Jak pracovat se skupinou / školním kolektivem?

- posílení klimatu třídy
- předcházení soc. pat. jevům (šikana)
- skupinová dynamika (vztahy, skup. role, normy, koheze, tenze)
- *sociální klima* (dlouhodob.),
- *atmosféra* (proměnlivá)
- Co činí skupinu skupinou? (letadlo)

Příklad práce s atmosférou ZP

Teorie kooperativního vyučování

- *Dewey, Lewin, Vygotský, Kasíková*
- nikdo neuspěje jako jednotlivec, neuspěje-li skupina jako celek – **vzájemnost**
- prostřednictvím práce v malých skup. – sociální vlivy podporující učení - **komunikace**
- **individuální odpovědnost** – zapojení všech
- **využití interpersonálních dovedností** – jsou důležité pro spolupráci – př. konstruktivní řešení, efektivní komunikace
- **reflexe** skupinové činnosti

